

10—22/6/1982.

HATÁLYON KÍVÜL HELYEZVE

8/91 Bn ut

N^o

412

**A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG
BELÜGYMINISZTERÉNEK**

6/1982. számú

P A R A N C S A

**a Belügyminisztérium központi és területi szerveinél működő
könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának kiadásáról**

Budapest, 1982. évi február hó 26-án.

10—22/6/1982.

A MAGYAR NÉPKÖZTÁRSASÁG**BELÜGYMINISZTERÉNEK****6/1982. számú****P A R A N C S A**

**a Belügyminisztérium központi és területi szerveinél működő
könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának kiadásáról**

Budapest, 1982. évi február hó 26-án.

A Belügyminisztérium központi és területi szerveinél működő könyvtárak az elmúlt évtizedekben eredményesen járultak hozzá a személyi állomány művelődési igényeinek kielégítéséhez, az olvasási kultúra és ízlés, a tudományos kutató-, valamint az oktató-nevelő munka fejlődéséhez.

Hazánk társadalmi, gazdasági és kulturális fejlődése, valamint a belügyi munkával szemben támasztott magasabb követelmények indokolják, hogy könyvtáraink tevékenységét korszerűsítsük, hatékonyságát növeljük, illetve a hatályos jogszabályokhoz igazítsuk.

A Belügyminisztériumban és szerveinél működő könyvtárak (a továbbiakban: belügyi könyvtárak) feladataira, működési és szervezeti rendszerére vonatkozó elvek egységes értelmezése és végrehajtása érdekében kiadom a Belügyminisztérium könyvtárainak szervezetére és működésére vonatkozó szabályzatot, és

m e g p a r a n c s o l o m :

1. Tovább kell emelni a belügyi könyvtárak munkájának színvonalát, a könyvtárak együttműködését, javítani kell irányításukat és felügyeletüket, erősíteni kell a vezetők (parancsnokok) ezzel kapcsolatos felelősségét.
2. A belügyi könyvtárak — az 1. számú melléklet szerint — könyvtártípusonként (közművelődési, szakkönyvtári és tanintézeti) meghatározva és besorolva, könyvtári rendszerben, illetve a fenntartásukat és működésüket biztosító belügyi szervezet keretében működjenek.
3. A szabályzat elveinek figyelembevételével valamennyi könyvtár 1982. június 30-ig készítse el a saját könyvtárának tevékenységét szabályozó szervezeti és működési szabályzatot — a 2. számú melléklet szerinti minta-szabályzat alapján —, azt a működésüket biztosító belügyi szerv vezetője hagyja jóvá, és küldje meg a könyvtári hálózat központjának.
4. A közművelődési-, szak-, valamint a tanintézeti könyvtári hálózatok központi könyvtárai 1982. december 31-ig kötelesek a szervezeti és működési szabályzatukat elkészíteni, és a tudomásul vétel érdekében megküldeni a felügyeletüket ellátó belügyi szerv vezetőjének.
5. A BM Tudományszervezési Osztály vezetője saját hatáskörében intézkedjen a belügyi szakkönyvtárak besorolásáról.
6. A BM Központi Könyvtár vezetője végezze el a könyvtárukhoz tartozó letéti könyvtárak besorolását és nyilvántartásba vételét.
7. A BM Határőrség országos parancsnoka intézkedjen a könyvtári hálózati alközpontjukhoz tartozó könyvtárak besorolásáról.
8. A BM Napközi Otthon Könyvtára (Budapest VI. ker., Népköztársaság útja 96. sz.) vezetője gondoskodjék a belügyi óvodákban működő letéti könyvtárak besorolásáról és nyilvántartásba vételéről.
9. A BM Pénzügyi-Anyagi-Műszaki- és a BM Személyügyi főcsoportfőnöke jogosult a szabályzattal összefüggésben

szakterületét illetően, a jelentkező igényeknek megfelelően intézkedést kiadni.

10. A BM Oktatási és Közművelődési csoportfőnöke, valamint a BM Tudományszervezési Osztály vezetője gondoskodik arról, hogy a hálózati központok és a besorolás alapján hozzájuk tartozó könyvtárak dolgozói a miniszteri parancsban és a könyvtári szabályzatban foglaltakat a továbbképzés keretében feldolgozzák.
11. Ez a parancs kiadása napján lép hatályba, ezzel egyidejűleg a 07/1973. számú belügyminiszteri parancs 44. és 45. pontja, a 18/1980. számú belügyminiszteri paranccsal kiadott Tanulmányi Munka Szabályzata 361/f) alpontja, valamint a 10/1977. számú belügyminiszter-helyettesi intézkedés hatályát veszti.

DR. HORVÁTH ISTVÁN s. k.,
belügyminiszter

Készült: 430 példányban.
Kapják: elosztó szerint.

**A KÖNYVTÁRI MUNKÁRA VONATKOZÓ ÁLTALÁNOS
RENDELKEZÉSEK, A KÖNYVTÁR FELADATA,
A KÖNYVTÁRAK TEVÉKENYSÉGE
ÉS A KÖNYVTÁRI RENDSZER**

Általános rendelkezések

1. A Belügyminisztériumban és szerveinél működő könyvtárak egymással, adott esetben a közművelődési (tanácsi vagy szakszervezeti) közkönyvtárakkal, illetve az országos hatáskörű szakkönyvtárakkal együttműködve, a Magyar Népköztársaság egységes könyvtári rendszerének részeként működnek.
2. Az a belügyi szerv, amely a könyvtár működésével járó személyi és dologi kiadásokat biztosítja, az adott könyvtár fenntartója.
3. A belügyi könyvtárak korlátozottan nyilvános könyvtárak. A könyvtár állományának használatára jogosultak körét a fenntartó belügyi szerv vezetője határozza meg, amelyet a könyvtár szervezeti és működési szabályzatában is rögzíteni kell.
4. A könyvtári anyagok (dokumentumok) körébe tartozik, az irattári jellegű levéltári anyagok kivételével:
 - a) a nyomtatott könyv, a folyóirat, a hírlap és egyéb időszaki kiadvány, a zenemű, a térkép, a metszet, a plakát, a röpirat és más apró nyomtatvány, valamint az egyéb nyomdai sokszorosítvány;
 - b) a nem nyomdai úton terjesztés céljára előállított szövegkép, adat- és hangrögzítés (gépirat, fénymásolat, fénykép, mikromásolat, film, hanglemez stb.);
 - c) a könyvtári jellegű kézirat. Könyvtári jellegű kéziratnak minősül — az irattári anyag kivételével — a kulturális vagy tudományos értékű irat;

5. A könyvtár az állományában levő zárt anyagot elkülönítve köteles kezelni. A zárt anyagok köréről, illetve azok használatáról — a szervezeti és működési szabályzatban meghatározva — a fenntartó belügyi szerv vezetője határoz.
6. A könyvtárak állományát védelemben kell részesíteni a nyilvántartásba vételnél, a használatnál, a leltározásnál és a nyilvántartásból való törlésnél egyaránt.

A könyvtár feladata

7. A könyvtár feladata, hogy:
 - a) működjön közre az általános művelődési igények állandó fejlesztésében és kielégítésében, a szocialista tartalmú általános műveltség terjesztésében és gyarapításában, a szocialista világnézet és életmód, ízlés fejlesztésében az általános, a szakmai, a politikai és a világnézeti tájékoztatásban, valamint a szabad idő hasznos eltöltésének szervezésében;
 - b) vegyen részt a politikai, a szakmai, a tudományos, a közművelődési, az oktató-nevelő és a tanulmányi tevékenység szakirodalmi igényeinek kielégítésében, és e körben biztosítsa a tájékozódást;
 - c) őrizze meg és tegye hozzáférhetővé azokat a könyvtári anyagokat, amelyek az egyetemes és a nemzeti kultúra, valamint a tudományos kutatások szempontjából jelentősek.
8. A könyvtárak a könyvtári szolgáltatások formájában látják el feladataikat. Ennek megfelelően:
 - a) könyvtári anyagokat kölcsönöznek;
 - b) a nem kölcsönözhető anyagokat (például: lexikonok, kézikönyvek, folyóiratok, az újságok bekötött évfolyamai, régi, ritka, különösen értékes könyvtári anyagok stb.) a helyben történő használatra rendelkezésre bocsátják;
 - c) a saját, valamint a más könyvtárak könyvállományára és szolgáltatásaira vonatkozó tájékoztatást adnak;

- d) bibliográfiai, szépirodalmi, szakirodalmi tájékoztatási és egyéb szolgáltatást nyújtanak;
 - e) indokolt esetben biztosítják a könyvtárközi kölcsönzést;
 - f) kezdeményezik és aktívan segítik a BM központi és területi szerveinél az irodalmi rendezvények szervezését, illetve, ha a lehetőségeik megvannak, maguk is szerveznek ilyeneket.
9. A könyvtári szolgáltatások biztosítása érdekében a könyvtárak:
- a) rendszeresen tájékozódnak a könyvtári szolgáltatások iránti igényekről, továbbá tervszerű tevékenységet folytatnak az általános és a szakmai tájékozódás iránti igények felkeltésében, kielégítésében és az olvasási kultúra terjesztésében;
 - b) együttműködnek a művelődési, a tudományos és a tájékoztatási (információs) intézményekkel. Munkájukat az adott belügyi szerv közművelődési és tudományos tevékenységének részeként, összehangoltan végzik.
10. A könyvtári szolgáltatások ingyenesek, kivéve az olyan (elsősorban technikai jellegűeket, például: mikrofilm, filmnyomás stb.), amelyek az országos hatáskörű szakkönyvtárakkal kialakított együttműködés során keletkeznek. Ilyen esetekben az érvényes elszámolási gyakorlat az irányadó.

A könyvtárak tevékenysége

11. A könyvtárak tevékenységi körük alapján közművelődési, szak- és tanintézeti könyvtárak lehetnek. Az egyes tevékenységi körökben végzett feladataikon túl azonban más könyvtár feladatát is elláthatják (például: a szakkönyvtár a közművelődési könyvtár feladatait is).
12. A közművelődési könyvtárak a nevelő-, illetve az önművelést és a tájékoztatást szolgáló tevékenységükkel elősegítik a személyi állomány és a családtagok általános, politikai és szakmai műveltségének növelését, a szabad idő tartalmas eltöltését.

Rendelkezésre bocsátják a szocialista tartalmú művelődéshez, az oktatáshoz, a képzéshez és továbbképzéshez, a politikai, a közéleti és a szakmai tájékozódáshoz szükséges könyvtári anyagokat, ezen a téren szolgáltatásokat nyújtának továbbá részt vesznek az olvasási kultúra terjesztésében és színvonalának emelésében.

13. A szakkönyvtáraknak — sajátos eszközeikkel — mindennek előtt a tudománypolitikai elvekből adódó belügyi feladatok végrehajtását, a belügyi kutatómunka segítségét kell szolgálniuk. A szakkönyvtár feladata továbbá az is, hogy az adott belügyi szervnél folyó szakmai munka elveire és gyakorlatára vonatkozó anyagokat — a szerv vezetője által meghatározott körben — gyűjtse, tárolja, szükség esetén megszerezze, illetve az egyéb speciális szolgáltatásaival is segítse az ott folyó szakmai tevékenységet.

14. A tanintézeti könyvtáraknak elő kell segíteniük az adott intézményben folyó oktató-nevelő, a tudományos kutató-, a tanulmányi- és a közművelődési tevékenységet.

Segítséget kell nyújtaniuk a hallgatók számára a magyar és az idegen nyelvű szakirodalomban való tájékozódáshoz, olvasási ízlésük alakításához, a könyvtárhasználatra való nevelésükhöz. Részt kell vállalniuk a hallgatók, a dolgozók általános művelődési igényeinek fejlesztésében és kielégítésében. E könyvtárak szak- és közművelődési könyvtárként is működnek.

A könyvtári rendszer

15. A könyvtárak könyvtári hálózatban működnek, ezzel is — közvetlen, vagy közvetett módon — biztosítva, hogy a belügyi könyvtárak színvonalas szolgáltatást nyújtsanak, tevékenységük hatékony, sokoldalú és gazdaságos legyen.
16. A belügyi könyvtárak — a könyvtártípusoknak megfelelően — közművelődési, szak- és tanintézeti könyvtári hálózatba tömörülnek.
17. Valamennyi könyvtári hálózaton belül a különböző szinteken működő könyvtárak között érvényesül a munkamegosztás. Feladatkörük is ennek megfelelően alakul.

18. A hálózatban való működés a könyvtár fenntartójának (parancsnokának) jogait és kötelességeit nem érinti, ugyanis az egyes könyvtárak önállóak, egymásnak mellérendelten működnek. Ez alól kivételt képeznek a fiókok és a letétek, amelyeknek a működtetésével járó személyi és dologi kiadásokról — a fiókok esetében részben, a letétek esetében teljesen — a fenntartásukat biztosító könyvtár köteles gondoskodni.
19. Az egyes könyvtári hálózatok módszertani munkáját az adott hálózat központi könyvtára irányítja. E feladatkörében:
- a) szervezi a hálózaton belüli együttműködést és a könyvtári feladatok ellátását;
 - b) rendszeresen felméréseket végez, illetve kezdeményez a könyvtári szolgáltatások iránt jelentkező igényekről;
 - c) a szakmai-módszertani tanácsadással, a tapasztalatcserék szervezésével segíti a könyvtárak működésének szakszerűségét;
 - d) segédanyagokat bocsát a könyvtárak rendelkezésére bibliográfiákat, tájékoztatókat és módszertani kiadványokat készít;
 - e) kapcsolatot tart a könyvterjesztő és könyvpropagandaszervekkel, a Könyvtártudományi és Módszertani Központtal, a Magyar Könyvtárosok Egyesületével;
 - f) szervezi a hálózat dolgozóinak továbbképzését;
 - g) a hálózat tevékenységéről — szükség szerint — tájékoztatja a könyvtárak fenntartóját, illetve a BM Oktatási és Közművelődési csoportfőnökét és a BM Tudományszervezési Osztály vezetőjét.
20. A közművelődési hálózati központ a 19. pontban foglaltakon kívül:
- a) támogatást nyújt a könyvtári állomány szakszerű nyilvántartásában, feltárásában, a feleslegessé vált könyvtári anyagok kivonásában és további hasznosításában;
 - b) nyilvántartja a könyvtárak forgalmi statisztikáit, illetve szervezi a hálózat könyvtárait érintő adatszolgáltatást.

A KÖNYVTÁRI HÁLÓZAT

A közművelődési könyvtári hálózat

21. A belügyi közművelődési könyvtárak hálózati központja a BM Művelődési Háza szervezetében működő BM Központi Könyvtára.

Ennek megfelelően:

- a) gyűjti a könyvárusi forgalomban megjelenő valamennyi jelentős magyar és idegen nyelvű művet, beleértve — válogató jelleggel — a belügyi szakirodalmat is;
 - b) a belügyi közművelődési könyvtárak báziskönyvtáraként fejleszti a könyvvállományát — tartalmi és mennyiségi téren egyaránt — és gondoskodik a hálózatahoz tartozó könyvtárak igényeinek a szervezeten belüli és ha szükséges, külső könyvtárközi kölcsönzés útján történő kielégítéséről;
 - c) kézikönyvtárat, segédkönyvtárat, gyermekrészleget, folyóírártárat és hangtárat is működtet;
 - d) a saját könyvtári szolgáltatásain túl ellátja a hálózati központ módszertani feladatát, illetve teljesíti az ezzel járó jelentési és tájékoztatási kötelezettségét a szabályzatban meghatározott belügyi szervek, valamint az 5/1978. (XII. 12.) KM számú rendelet alapján az Országos Széchényi Könyvtár számára;
 - e) forgalmi statisztikai nyilvántartást vezet a hálózatahoz tartozó könyvtárakról;
 - f) szervezi a hálózatahoz tartozó könyvtárak könyvtárosainak továbbképzését;
 - g) kapcsolatot tart a könyvterjesztő, a könyvpropaganda és módszertani szervekkel.
22. A közművelődési könyvtár — nagyságrendje, feladatköre és szerepe szerint — lehet:
- a) hálózati alközpont, amely módszertanilag a hálózati központhoz tartozik, de ön maga is összefoghat önálló könyv-

tárakat, fiókokat és letéteket. Ezek szakmai és módszertani irányítását a hálózati központ útmutatásai alapján szervezi meg;

- b) önálló könyvtár, amely az igényeknek megfelelően tartalmaz fiókokat és letéteket.

23. Az önálló könyvtár fő feladata, hogy az olvasók számára biztosítsa a színvonalas könyvtári ellátást.

Ennek érdekében:

- a) törekedjen arra, hogy a könyvtári állományt alakító tevékenysége során biztosítsa a legfontosabb magyar nyelvű segéd- és kézikönyveket, a kölcsönzési állományt, az értékes, olvasmányos szépirodalmi és az általános érdeklődésre számot tartó ismeretterjesztő könyvek gyűjteményét, a szükséges hírlap- és folyóirat-állományt, valamint a zenei gyűjteményt;
- b) az állomány feltárásához állítsa fel a szükséges katalógusokat. Ezeket, továbbá segéd- és kézikönyvtárát használja fel az irodalomfeltáró, népszerűsítő, tájékoztató és nevelési célkitűzéseinek megvalósításához;
- c) könyvajánló és irodalomnépszerűsítő tevékenységéhez használja fel a hálózati központ szolgáltatásait, és maga is készítsen propagandakiadványokat;
- d) a gyűjteményéből hiányzó, de az olvasók által keresett könyvtári anyagokat kölcsönözze át a hálózati könyvtártól;
- e) tartson állandó kapcsolatot a helyi közművelődési bizottságokkal.

24. A könyvtárfiók az önálló könyvtár szerves része. A fiók létesítésekor a szükséges kézikönyveket és a szépirodalmi műveket feldolgozva bocsátja rendelkezésre. A fiókot ellátó könyvtár rendszeresen kiegészíti a fiók gyűjteményét. A beiratkozás és a könyvtár használatának feltételei azonosak az ellátó könyvtárban érvényes szabályokkal.

25. A könyvtárfiók működtetésével kapcsolatos kiadások megoszlanak az ellátó könyvtár és a fiók között, amelyről az érintett belügyi szervek vezetőinek kell gondoskodniuk.

26. A Belügyminisztérium területi szerveinél — amennyiben a vezetők és a személyi állomány részéről reális az igény, és lehetőség is kínálkozik — a helyi szakszervezeti vagy tanácsai könyvtárral kialakított megállapodás alapján fiókkönyvtárat működtethetnek.

E megállapodás akkor célszerű, ha a könyvtárak biztosítani tudják az általuk feltárt könyvállomány rendszeres bővítését, illetve a fiók vezetésével megbízott személy szakmai-módszertani segítségét. Ezek a fiókok évente egy alkalommal kötelesek írásban tájékoztatni a BM Központi Könyvtárát forgalmuk alakulásáról.

27. A letéti könyvtár a könyvállományát az ellátó könyvtártól kapja hosszabb-rövidebb időre. Az ellátó könyvtár feladata a letéti könyvtár rendszeres ellenőrzése, könyvállományának a meghatározott időközönként történő cseréje, a működéséhez szükséges nyomtatványok biztosítása és a könyvtáros — társadalmi munkás vagy tiszteletdíjas — képzése, könyvtári teendőinek szakmai segítése.
28. A letétbe kapott könyvek mennyisége lehetőség szerint személyenként legalább két kötet legyen. A letéti könyvtár lehetőleg külön helyiségben helyezze el a könyvállományát a szakok szerinti csoportosításban.

A szakkönyvtári hálózat

29. A Belügyminisztérium szakkönyvtárainak hálózati központja a BM Tudományszervezési Osztályának szakkönyvtára.

E feladatkörében:

- a) gyűjti nyilvántartja és feldolgozza a tudományszervezéssel, elmélettel és politikával, a tudománytannal, a kriminálprognosztikával, a szervezéstudománnyal, az informatikával, valamint a könyvtártudománnyal összefüggő magyar és idegen nyelvű szakirodalmat, a külföldi kutatások eredményeit ismertető dokumentumokat,
- b) ellátja a hálózati központi könyvtár szakmai-módszertani feladatait.

30. A BM Tudományszervezési Osztályának vezetője — az illetékes belügyi szervekkel való egyeztetés alapján — meghatározza a szakkönyvtári hálózati központnak az egyes szakterületekkel kapcsolatos módszertani feladatait, e tevékenység módját és rendszerét.
31. A szakkönyvtárat működtető belügyi szerv vezetője határozza meg:
- a) a beszerzésre váró dokumentumok körét, a feldolgozás alapelveit, a könyvtári szolgáltatás módját és fajtáit;
 - b) a használók körét a dokumentumok nyilvánossági fokát;
 - c) a könyvtárközi kölcsönzés körét és rendjét (dokumentum típusok és könyvtárak szerint);
 - d) a használat módját (kölcsönözhetőség, helyben olvasás stb.);
 - e) az együttműködés szabályait.
32. A szakkönyvtárak — az országos hatáskörű hálózati központ bevonása nélkül is — kialakíthatnak szakterületi együttműködési kört. (Az országos hatáskörű szakkönyvtárakat a kulturális miniszter 5/1978. (XII. 12.) KM számú rendeletének 2. számú melléklete sorolja fel.)

A tanintézeti könyvtári hálózat

33. A Belügyminisztérium tanintézeteiben működő könyvtárak hálózati központi könyvtára a Rendőrtiszti Főiskola könyvtára.

E feladatkörében:

- a) gyűjti, nyilvántartja és feldolgozza a tanintézetekben használt, az oktató-nevelő munkával összefüggő valamennyi tankönyvet, jegyzetet, segédletet, módszertani, kézi- és segédkönyvet, az oktatással összefüggő valamennyi szakirodalmat, valamint a Belügyminisztérium tevékenységét érintő valamennyi jogszabályt, belügyi rendelkezést és iránymutatást, a külföldi tudományos eredményeket közvetítő idegen és magyar nyelvű szakirodalmat;

- b) megtervezi és szervezi a kapcsolódó tanintézeti könyvtárak állománygyarapításának és szolgáltatásainak — az adott tanintézet sajátos igényeinek figyelembevételével történő — összehangolását;
 - c) godnozza a tanintézeti könyvtárak központi katalógusait;
 - d) módszertani segítséget nyújt a tanintézeti könyvtáraknak.
34. A tanintézetekben működő könyvtárak feladata, hogy sajátos eszközeikkel járuljanak hozzá:
- a) a tanintézetben folyó oktató-nevelő munka, a kiképzés, a továbbképzés színvonalának emeléséhez, a szakmai és a politikai ismeretek magas szintű elsajátításához;
 - b) a személyi állomány hivatástudatának kialakításához és erősítéséhez, a politikai, erkölcsi, értelmi, érzelmi, esztétikai és technikai neveléséhez.

III. Fejezet

A könyvtár fenntartása és felügyelete

35. A személyügyi miniszterhelyettes jogosult dönteni a Belügyminisztériumban és szerveinél a könyvtárak létesítéséről, illetve a működő könyvtárak megszüntetéséről.
36. A Belügyminisztérium oktatási és közművelődési csoportfőnöke:
- a) felügyeli — a közművelődési és a tanintézeti könyvtárakkal összefüggésben — a belügyi könyvtárak szervezeti és működési szabályzatában foglaltak betartását;
 - b) koordinálja a közművelődési és tanintézeti könyvtárakkal kapcsolatos tevékenységet;
 - c) módszertani segítséget nyújt a közművelődési és tanintézeti könyvtári hálózati központok munkájához.
37. A Belügyminisztérium Tudományszervezési Osztályának vezetője:
- a) felügyeli a szakkönyvtárakkal összefüggésben a szervezeti és működési szabályzatában foglaltak betartását;

- b) koordinálja a belügyi szakkönyvtárak munkáját;
 - c) módszertani segítséget nyújt a szakkönyvtári hálózati központ munkájához.
38. A hálózati központi könyvtár vezetője a gyakorlatban megszervezi a művelődés-, illetve a tudománypolitikai irányelvekből a hálózati központi könyvtárakra háruló szakmai és módszertani feladatokat.
39. A könyvtárat fenntartó belügyi szerv vezetője:
- a) meghatározza a könyvtár feladatait és jóváhagyja annak szervezeti és működési szabályzatát;
 - b) biztosítja a könyvtár működéséhez szükséges személyi, pénzügyi és elhelyezési feltételeket;
 - c) elbírálja és jóváhagyja a könyvtár munkatervét;
 - d) rendszeresen ellenőrzi a könyvtár munkáját, a könyvtár-használat szabályainak betartását és betarttatását;
 - e) a közművelődési és tanintézeti könyvtárakban elősegíti az irodalmi rendezvények szervezését.
40. A könyvtár vezetője személyesen felelős a könyvtár egész munkájáért, a szervezeti és működési szabályzatban foglaltak betartásáért, a könyvvállomány — megállapított gyűjtőkörének megfelelő — gyarapításáért és a könyvtári vagyon megőrzéséért.

Feladatai:

- a) megszervezi a könyvtár gyakorlati tevékenységét;
- b) állandóan gyarapítja szakmai, politikai és kulturális ismereteit, aktívan részt vesz az adott belügyi szerv társadalmi életében;
- c) elkészíti a könyvtár éves és középtávú tervét, amely igazodik a szerv szakmai, tudományos igényeihez;
- d) szervezi és irányítja a könyvtári állomány folyamatos fejlesztését, nyilvántartását és feldolgozását, biztosítja a könyvtári anyagok megőrzését;

- e) részt vesz a kölcsönző, a szakirodalmi, a tudományos és egyéb tájékoztató tevékenységben. A közművelődési könyvtárakban a könyvtárvezető módszertani szempontból segíti a könyvtárhoz tartozó fiókok és letétek munkáját;
 - f) a közművelődési és tanintézeti könyvtárak vezetői szakmailag irányítják, illetve kezdeményezik és szervezik a helyi olvasómozgalmat, az olvasók köréből törekednek irodalmi kisközösségeket nevelni.
41. A könyvtári dolgozók — a szervezeti és működési szabályzat mellékletében megfogalmazott — munkaköri leírás alapján végzik feladataikat.

Egyéb általános rendelkezések

42. A hálózati központi könyvtárak vezetőit — a BM Oktatási és Közművelődési csoportfőnökével és a BM Tudományszervezési Osztály vezetőjével való előzetes egyeztetés és egyetértés alapján — a fenntartó szerv vezetője (parancsnoka), a hálózati központban dolgozó könyvtárosokat a könyvtárat működtető szerv vezetője nevezi ki.

43. Az önálló könyvtárral rendelkező belügyi szervnél, ahol nincs függetlenített könyvtáros, valamint a letéti (közművelődési) könyvtárakban — a helyi közművelődési bizottság javaslata alapján — a fenntartó belügyi szerv vezetője jelöli ki a könyvtárost.

Törekedni kell arra, hogy az említettek rendelkezzenek alapfokú könyvtárosi ismeretekkel. Meg kell vizsgálni annak a lehetőségét, hogy munkájukért tiszteletdíjat kaphassanak, amelynek összegét a szerv vezetője határozza meg.

44. A könyvtár kezelési és ügyviteli rendjét a hatályos jogszabályok előírásai szerint kell meghatározni.
45. Arra kell törekedni, hogy a könyvtár helyiségei — a könyvtári funkciónak megfelelően, a könyvvállomány védelme érdekében — szárazak, melegék és világosak legyenek. A helyiségek és a berendezések javítását a könyvtárat fenntartó belügyi szerv — az előre látható költségek vonatkozásában

— tervezze meg, illetve a megfelelő költségvetési rovaton számolja el.

46. A könyvtár fenntartója gondoskodik arról, hogy a könyvtár helyiségeiben mindenkor rend és tisztaság legyen, a tűzrendészeti előírásokat maradéktalanul érvényesítsék. A könyvtárban tilos más — a könyvtár munkájához nem tartozó — anyagokat tárolni. A könyvtár helyiségeit a rendeltetéstől eltérő célra csak kivételes esetben lehet igénybe venni.
47. A könyvtárat a könyvtáros távollétében csak bizottság jelenlétében lehet felnyitni. Az eseményről jegyzőkönyvet kell készíteni.
48. A könyvtári kölcsönzéssel visszaélők, a könyvet vissza nem szolgáltatók és rongálók felelősségét a könyvtárakat működtető belügyi szervek vezetői szankcionálják. Ennek módját célszerű a szervezeti és működési szabályzatban is rögzíteni, illetve az olvasókkal tudatni.

A Belügyminisztérium központi és területi szerveinél működő könyvtárak — tevékenységi körüknek megfelelően — az alábbi besorolás szerint működnek:

a) A közművelődési könyvtári hálózathoz tartozó könyvtárak:

- (1) Hálózati központ BM Központi Könyvtára (Budapest)
- (2) Hálózati alközpont: BM Határőrség Országos Parancsnoksága Könyvtára (Budapest)
- (3) Önálló könyvtárak:
 BM Forradalmi Rendőri Ezred Művelődési Otthona 1. sz. Könyvtára (Budapest)
 BM Forradalmi Rendőri Ezred Művelődési Otthona 2. sz. Könyvtára (Miskolc)
 BM Napközi Otthon Könyvtára (Budapest VI., Népköztárasság útja 96. sz.)
 Vas megyei Rendőr-főkapitányság Művelődési Házának Könyvtára (Szombathely)

(4) Fiókkönyvtárak:

A BM Központi Könyvtár fiókkönyvtárai:

- a) BM Korvin Ottó Kórház és Intézményei Betegeket El-látó Könyvtára (Budapest)
- b) BM Üdülő — Siófok — Könyvtára
- c) BM Üdülő — Balatonfüred — Könyvtára
- d) BM Üdülő — Boglárlelle — Könyvtára
- e) BM Üdülő — Balatongyörök — Könyvtára
- f) BM Üdülő — Dobogókő — Könyvtára
- g) BM Üdülő — Galyatető — Könyvtára
- h) BM Üdülő — Hévíz — Könyvtára
- i) BM Üdülő — Göd — Könyvtára

A BM Napközi Otthon (Budapest VI. ker., Népköztársaság útja 96. sz.) Könyvtárához tartozó fiókkönyvtárak:

- a) BM Lékai János Gyermekeotthon Könyvtára (Budapest XII. ker., Németvölgyi u. 4. sz.)
- b) BM Iskolás Napközi Könyvtára (Budapest XI. ker., Kanizsai u. 6. sz.)
- c) BM Iskolás Napközi Könyvtára (Budapest VI. ker., Lendvay u. 5. sz.)

b) A tanintézeti könyvtári hálózathoz tartozó könyvtárak:

(1) Hálózati központ: Rendőrtiszti Főiskola Könyvtára (Budapest)

(2) Önálló könyvtárak:

a) BM Továbbképző Tanfolyam Parancsnokság Könyvtára (Budapest)

b) Vörös Csillag Érdemrenddel kitüntetett BM Kun Béla Zászlósképző Iskola Könyvtára (Budapest)

c) BM Rendőrtiszthelyettes-képző Iskola Könyvtára (Budapest)

d) BM Rendőrtiszthelyettes-képző Iskola Könyvtára (Szombathely)

e) BM Tartalékos Tisztképző Iskola Könyvtára (Kerepestarcsa)

f) BM Tűzoltó Kiképző Központ Könyvtára (Budapest)

g) BM Kutyavezető-képző Iskola Könyvtára (Dunakeszi)

c) A szakkönyvtári hálózathoz tartozó könyvtárak:

(1) Hálózati központ: BM Tudományszervezési Osztály Könyvtára (Budapest)

(2) Önálló könyvtárak:

Besorolásukról a BM Tudományszervezési Osztályának szakkönyvtára gondoskodik.

M I N T A

az egyes könyvtárak szervezeti és működési szabályzatának
elkészítéséhez

A könyvtári rendszerről szóló 5/1978. (XII. 12.) KM számú rendelet, illetve ennek adaptációjaként a jelen szabályzat szerint a könyvtárak szervezeti és működési szabályzat alapján működnek. A Belügyminisztérium mindhárom könyvtári típusában működő valamennyi önálló könyvtár — hálózati központ, hálózati alközpont és önálló könyvtár — az alábbi minta-szabályzat alapján készítse el szervezeti és működési szabályzatát.

A) A könyvtárra vonatkozó adatok

1. A könyvtár:

- a) elnevezése, székhelye és pontos címe (ha az elnevezés nem fejezi ki a könyvtár típusát, illetve — nem önálló intézmény esetén — azt, hogy melyik intézményi, illetőleg intézményi szervezeti egység keretében működik, az erre vonatkozó adatok feltüntetése is indokolt),
- b) létesítésének időpontja (a létesítéssel összefüggő esetleges parancs, vagy intézkedés száma),
- c) elnevezésének, esetleg rövidített formában való jelölése,
- d) a könyvtári rendszerben elfoglalt helyének (például:.....
..... könyvtári hálózat központja, a)
- e) Az önálló névhasználatra jogosult egységek (fiókok, letéti könyvtár stb.) felsorolása és címük.

2. A könyvtár pecsétjének (a benne elhelyezett ábra és szöveg) leírása.

B) A könyvtár fenntartása és felügyelete

3. A könyvtár fenntartójának (közös fenntartásban álló könyvtár esetében a fenntartók), valamint a működtető szerv megnevezése.
4. A felügyeleti szerv megjelölése.

C) A könyvtár feladatai

5. A könyvtár feladatainak részletes meghatározása — figyelemmel a könyvtár típusára és jellegére (korlátozottan nyilvános, zárt), valamint a könyvtári rendszerben elfoglalt helyére.
6. A könyvtár gyűjtőkörére és az állomány feltárásának módjára vonatkozó adatok rögzítése. Ennek keretében:
 - a) a gyűjtőkör esetében a gyűjtés által érintett szakterület(ek) és a gyűjtés terjedelme (kutatási, tájékoztatási stb. igény kielégítése), a dokumentum típusok szerinti tagozódása, valamint az állomány beszerzésének forrásai (vásárlás, kötelesepéldány stb.),
 - b) az állomány feltárásának módja tekintetében a könyvtár alapvető nyilvántartásaira és katalógusaira vonatkozó adatok felsorolása (a gyűjtő körre és a feltárással vonatkozó szabályozás külön is elkészíthető, ebben az esetben azonban mellékletként a szabályzatot kell csatolni).
7. A könyvtári rendszer működése keretében a könyvtárra háruló feladatok felsorolása.

D) A könyvtár szervezete és működése

8. A könyvtár szervezeti felépítésének megállapítása ennek kapcsán a könyvtár szervezeti egységeinek (osztályok, csoportok, műhelyek stb.) felsorolása és alapvető feladataik megállapítása.
9. A könyvtári dolgozókkal összefüggésben a munkáltatói jogkör gyakorlásának meghatározása.

10. A könyvtár vezetésének segítésére esetleg létrehozott testületek megjelölése és feladataik rögzítése.
11. A könyvtár működését érintő egyéb szabályok (például: munkarend, munkaköri leírás) megállapítása. (Ezek a szabályzat mellékleteként is szerepelhetnek.)

E) Gazdálkodás

12. A könyvtár gazdálkodásának rendjével, továbbá a társadalmi tulajdon védelmével összefüggő szabályok meghatározása.

F) Záró rendelkezések

13. A nem önálló intézményként működő könyvtár esetén utalás a fenntartó szervezetéhez való kapcsolódásra.
14. A szabályzat jóváhagyására és hatályba lépésére vonatkozó rendelkezések.